

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Martini Lvtheri Piae Ac Doctae Operationes In Dvas Psalmorvm Decades

Luther, Martin

Basileae

VD16 L 5540

Iudica illos deus, decidant a cogitationibus suis secu[n]du[m]
multitudinem impietatum eorum expelleeos, quoniam irritauerunt te
d[omi]ne.

urn:nbn:de:hbz:466:1-37005

Judica illos deus, decidant a cogitationibus suis secundum multitudinem impietatum eorum expelle eos, quoniam irritauerunt te domine.

Prior particula huius uersus apud nos ad precedentem nequitiam, nec ad sensum hoc multum facit. Prophetam impios hypocritas & operarios iniquitatis, hucusque descriptos & accusatos, iam petit tales decerni iudicio diuino: quod iudicio hominum probent, excusent, & defendantur tanquam iusti & ueraces, nec possit eis hoc nomen auferri, quasi cum Hierem. v. dicat: Stupor & mirabilia facta sunt in terra, prophetae prophetabant mendacium, & sacerdotes applaudebant manibus suis, & populus meus dilexit talia. Quid igitur fiet in nouissimo eius? Quis enim resistere possit nisi, qui suffragio & uulgi & maiorum tuti sunt? At sic habent impij operarij aduersus unicum ueritatis preconem: ideo necesse est eas multas scandalosas, seditiosas, offensiuas piarum aurium, erroneas & hereticas propositiones proferre, damnandas tam sacerdotum & principum, quam populi iudicio. Ipse interim quid? unum hoc, quod orat deum pro sententia, eam iam commendans.

Hebraicum uerbum, quod iudica illos, uersum est, Hieronymus uertit, condemnata eos, significat proprie hoc iudicium, quod ostenduntur quales sint, reuelata eorum impietate. Quo sensu & Paulus loquitur. ij. Timo. iij. Insipientia eorum manifesta erit omnibus, sicut & illorum fuit, ultra non proficient. q. d. prophetae fac, ut sicut modo omnibus probantur, amantur, iactantur, ita reuelata eorum insipientia odiantur, eijciantur, detestentur, ut homines uideant se probasse male, quod tu damnaasti. Hoc enim uidimus & uidemus in omnibus haereticis obtigisse, ut primum quidem hominibus placuerint, sed postea dissipata sunt ossa eorum (ut psal. xij. dicitur) confusi sunt, quoniam deus spreuit eos: interim ferenda est eorum gloria & iactantia, & plausus & pompa. Ego uero (ut Hierem. xx.) Interim factus sum in derisum tota die, omnes subsannabant me, quia iam olim loquor uociferans iniquitatem, & uasitatem clamor. Et factus est mihi sermo domini in opprobrium & in derisum tota die & c. Non ergo tantum ad extremum iudicium haec pertinent, sed est oratio, ut ueritas triumphet iudicante deo, quam illi opprimunt, iudicantem humano die. Iudica tu deus, quia male iudicant homines.

Decidant a cogitationibus suis. Cogitationes, hoc loco eadem dictio est, quae psal. primo, consilia impiorum significauit, quare non simplices cogitationes, sed ut ibi & iam satis dictum est, impias opiniones, sensus, mentes, dictamina rationis, de deo, diuinisque operibus & uerbis, humanitus inuertas, & doctrina alijs tradita intelligimus. Vnde tapinosus est in utroque, in cogitationibus, & in suis, suae sunt, non dei cogitationes: iuxta illud Isa. lv. Non enim cogitationes mex, cogitationes uestrae, nec uia mex, uia uestrae, quoniam sicut exaltantur caeli a terra, sic exaltatae sunt uiae mex, a uis uestris. Quid his uerbis indicat, nisi cogitationes hominum quantumlibet sanctas, esse terrenas, uanas & mendaces, iuxta illud psal. Deus scit cogitationes hominum, quoniam uanae sunt: ita cogitationes appellat tapinosas, tanquam uagos & instabiles animi motus (hoc enim est cogitatio) quae illis uidentur stabiliora & perenniora decreta, marinis rupibus. Sed & Paulus hebraeos, xij. monet ne uarijs & peregrinis doctrinis abducantur, & Ephe. iij. Ne omni uento doctrinae circumferamur: has uagas muscas, Aegypti plaga satis significat, Christus & Iohannis doctrinam ob idem negauit arundinem esse, quae uento agitef, Matt. xj. Nostra autem fides

Contra hereticos primum hominibus probatos, sed damnatos postea.

Nota.

Cogitationes hominum uanae & instabiles.

doctrina, firma petra, rupes, saxum est, irridens tam uentos q̄ fluctus maris
tius in aeternum, ideo & iustitia eius in seculum seculi.

*Hereses ex
tirpare.*

Verum quid hoc, quod nō cogitationes, sed ipsos cadere optat? Beatus
gustinus arbitrat̄ hūc uersum esse prophetantis, nō orantis, aut si orantis
orari, ut bene cadant, & mutantur ad sanas dei cogitationes. & placet eius
tentia: uerum tropus iste hypallagicus adhuc urget, qui mihi uidetur esse
lis sententiā cum illo psal. lxxx. Diuertit ab oneribus dorsum eius. Quod
delicet in mundo, ubi regnant principes tenebrarū, frustra quisq̄ molitur
sint impiā doctrinā & cogitationes, cum necesse sit uenire scādala: Verum
curandū, ut nos a doctrinis & cogitationibus ipsis auertamur, quae nobis pra
naciter nitunt̄ adherere, & adeo nō cadūt a nobis unq̄, ut assidue enā iterum
in nos, & obstinatissime impugnent. Quae si ita sunt, apparet eos, qui malis
uolunt reliquas hereses, errores, impietates existere, aliud nihil, conari, q̄ in
exultis haereticis ipsi soli sint libere haeretici, pugnam enim, non otium nobis
indicat hic uersus, contra cogitationes hominū, dum nō ipsas, sed homines ab
eis cadere precatur: Glutino enim omnī tenacissimo & fornicatissimo amo
re sibi adherent, cor humanum & suum cōsiliū, ita ut magna & ui & opera
etiam gratia dei opus sit, Cadere autem potius q̄ auertere uoluit dicere, q̄ a su
perbia ad humilitatem uenire eos optat: Cogitationes enim inflāt, ut se pecca
tores non possint agnoscere, nec humiliari ad gratiam dei.

*Impij suas co
gitationes nō
perficiūt sed
cadūt potius.*

Qui uero uolet prophetantis sensum sequi (qui mihi placet) facile & hoc
ciet. Quod impij cadent a suis cogitationibus, quando fiducia earum ruit, ita
ut nequeant eas stabilire, nō secus atq̄ in structura Babilonicae turris monstratū
tum est (nam illic officium, studium, opus & finis, impiorum doctorum pal
cherrime adumbratum est) ubi quod cōperant nō poterant consummare,
Quod & Christus in parabola aedificatis turrim depinxit. In hoc sensu psal. xxx
loquitur: Cogitauerunt consilia, quae non potuerunt stabilire. Cadum ergo a
consilijs perficiendis, dum pereunt, relicto post se monumento quo omnes ui
dent, quid fuerint machinati, & nō praualuerint, sicut Ariani ceciderunt sed
memoria eorum & cogitationes eorū ab eis desertae & non perfectae omnibus
irrisioni & fabulae, reliquae sūt. Tale iudiciū hic propheta & praedixit & impre
catus est oībus impijs cogitationum suarum magistris & operarijs, ut cadant,
& non perficiant quae cogitāt aduersus pietatem, hoc fit, cum iudicantur a deo
(de quo dictum est) donec enim iudicatur ab hominibus, crescant & surgunt
in cogitationes suas.

*Haeretici uin
cūtur mutua
dissentione.*

Cur etiam non simpliciter dixit: Expelle eos, sed addit sed in malitiam
impietati eorum? Ac uerbum expelle, dispersionem in hebraeo significat: quo
modo auctores turris Babilonis diuisi & dispersi sunt in omnē terram, & cecidit
uerunt aedificare ciuitatem, Gen. xj. Quod & beata uirgo dicit: Dispersit su
perbos mente cordis sui. Cui rei cum suis uulpius praelustr Samson, Iud. xv.
Sic enim regnum in seipsum diuisum desolatur. Neq̄ enim ulli unq̄ haeretici
uicti sunt, ui, aut astu, sed mutua dissentione: nec aliter cū eis pugnat Christus,
q̄ mixto inter eos spiritu uertiginis & dissentionis: sicut inter dichimitas Iu
dic. ix, inter Babilonicae turris operarios, & in nōo testamēto inter Arianos,
Donatistas, Pelagianos, Sed & Iudaei nouissima uastitate, perierunt a dissen
sione. Ita ut Hilarius sanctus uir, gloriatur in libro de trinitate bellum haereti
corum esse pacem Ecclesiae. Ad dissentionem enim eorum sequitur & corpor
ralis eorum dispersio. Hoc Christus nimirum significat, cum fortem armatum
armis spo

armis spolandum ita describit, ut uniuersa distribuenda & dispergenda afferat, in quibus ille confidebat. Sic & Oseas. x. similem iniquitatum multitudinem describens, diuisione eos perituros denunciat, dicens: Vitis frondosa Israel, fructus adaequatus est ei, sed in multitudinem fructus sui multiplicauit altaria, iniqua ubertatem terrae suae exuberavit simulachris, diuisum est cor eorum, nunc iniqua abertatem terrae suae exuberavit simulachris, diuisum est cor eorum. Quae uerba apertissime hunc uersum exponunt: Quid enim multiplicatio altarium sed in multitudinem fructus sui significat, nisi illud: Israel creuit in multas ciuitates, & tot sibi altaria erexerunt: iuxta illud Hierem. ij. Sed in numerum ciuitatum tuarum, erant dii tui Iuda. Qua diuisione mox sibi accelerat dispersionem, dum unaquaeque pars alterius optat ruinam, quo sua solius statuat.

Est ergo sensus, multis modis sunt impij, multas superstitiones & Idolatriae & eorumdem nostri seipsum quoque diuisi, sicut Pharisei & Saducei, eorum impietas, amisso concordiae robore. Quae si uera sunt, uidetur Ecclesiae imminere gradus persecutio, uastitas & dispersio, quae in tot sectas diuisa, membris sibi misere pugnantibus, uehementi conuassatione minatur ingentem ruinam, non tamen tot altaria, quot ciuitates, sed pene quot capita, adeo perijt fraternam charitatem, sine qua quicquid uiuitur, Idolatria sit necesse est, quia non quae ritur id quod dei est, quo fit, ut omnium sacerdotum & religiosorum, populorumque speciosas conuersationes, posthabita charitate (sicuti nunc est Ecclesiae facies) recte appelles multitudinem impietatum, sed in quam & diuisi sunt pietatum.

Imminet Ecclesiae gradus persecutio.

Quoniam irritauerunt, hebraice: Amaricauerunt te. Diximus praeter ceteris peccatis, hoc maxime urere & exacerbare & amaricare, quo id omittitur quod praecipuum est, & aliud sit uelut melius, quod non est praecipuum: Auen scilicet, ipsa inobedientia, Idolatria, operatio iniquitatis. Ideo Propheta eis tribuit, quod irritant & amaricant deum. Quod & alij Prophetae faciunt, ubi domum Israel, amaricatricem, exasperatricem, irritatricem, exacerbatricem (ut dictum est) appellant.

Exacerbatur deus.

Notandum uero quod nomen, impietatum, hoc loco aliud est a uocabulis praecedentibus, non enim Auen aut Rescha, sed *pescha* hic ponitur quod generale nomen est ad omnem transgressionem. Isaia primo: Filios enutriui, ipsi autem spreuerunt me, id est, peccauerunt in me, seu transgressionibus suis spreuerunt me. Vnde & Hieronymus trāstulit sed in multitudinem scelerum eorum. Quae autem sint illae transgressiones in specie, superius recensuit, dicens: Non uolens iniquitatem tuam. Vult enim his omnibus, multis modis eos peccasse, transgressos & praeruaricatos esse, ita ut etiam irritarint deum, dum ei placere sibi uiderentur. Quae multitudo impietatum non modo dicitur, quod sed in praedicta in multas diuisi sunt sectas, sed quod quaelibet quoque secta his multis modis peccet, quos in septenario praedicto descripsit.

Et laetentur omnes qui sperant in te, in aeternum exultabunt, & habitabis in eis. Et gloriabuntur in te omnes qui diligunt nomen tuum.

I ij Omnia